

Anmeldelser

The Place-Names of the West Riding of Yorkshire. By A. H. Smith. Parts I–VIII, English Place-Name Society Volumes XXX–XXXVII, 1961–1963.

The eighth and final volume of Professor Smith's »The Place-Names of the West Riding of Yorkshire« appeared in 1963 and, with the completion of this impressive survey of the place-names in one of the Danelaw counties, it seems fitting to pay tribute to the valuable contribution which the volumes published by the English Place-Name Society since its foundation forty years ago have made to onomastic studies in Scandinavia. Scholars here in Denmark have reason to be particularly grateful for the illumination which they have shed on the settlement of the Danelaw and the preservation of various Danish place-name elements and personal names. The volumes covering the three Ridings of Yorkshire, Nottinghamshire, Northamptonshire, Derbyshire, Bedfordshire, Huntingdonshire and Cambridgeshire have already appeared. It is to be hoped that the remaining Danelaw counties of Lincolnshire, Leicestershire and East Anglia will follow in the not-too-distant future but in the meantime there is a wealth of material already at our disposal. Some idea of its nature and extent can perhaps be gathered from a brief examination of the volumes dealing with the West Riding of Yorkshire.

Professor Smith's introduction is comprehensive, treating geographical and geological features as well as the political and social history of the area. After a discussion of British and Old English elements in the place-names he turns his attention to the Scandinavian element and the Vikings themselves. He gives a summary of the information that can be gained about the Scandinavian invaders from the Anglo-Saxon Chronicle and other early sources and then shows how these facts are substantiated and added to by the place-name evidence. Scandinavian influence is not as marked in the West Riding as in the two other Ridings and within the Riding itself the concentration of Scandinavian elements varies greatly, being strongest in Ewcross wapentake in the extreme north-west, where 65 % of the major names are Scandinavian, and weakest in Upper Strafforth and Staincross in the south and Morley and Skyrack in the west and centre. The oldest Scandinavian names, in the same way as the oldest English ones, are rarely found in the marshland areas of the south-east or above 800 feet in the hill country of the west. The infrequency of names in Morley wapentake suggests that this area, which was a heavily wooded or moorland region, was still undeveloped in Viking times, while areas such as Malham Moor and the south side of Upper Calderdale, neglected by the English, would seem to have been first occupied and settled by Scandinavians.

Before attempting to assess the Scandinavian settlement of the West Riding as a whole and the relative part played in it by Danes and Norwegians, Professor Smith discusses two factors which complicate the procedure. The first of these is the formation of hybrid compounds. The comparatively late dates at which the majority of place names are first recorded makes it likely that several of these hybrids are the creation not of Viking settlers but of English men of a later period using the mixed Anglo-Scandinavian vocabulary of Middle English. Elements such as *bý* and *þorp*, for example, continued in use well into Middle English times. It should be noted, however, that hybrids of this kind are recorded already in Old English (e. g. *Hrodlafe's holme* 959). Another kind of hybrid is represented in the west of Barkston Ash wapentake, namely a group of early compounds of Old English *tūn* with Scandinavian personal names. It would seem that these names denote established Anglian villages whose former names were adjusted after the Danish settlement to incorporate the names of the new Viking owners.

The second complicating factor in the assessment of the Scandinavian elements is the substitution of Scandinavian words or forms for original English ones, as in Beckwith (V 116), which occurs as *Becwudu* c. 1030 but *Becvi* in 1086, or the initial *Sk-* in Skipton (VI 71) and Skibeden (VI 73) which has been substituted for [f] (Old English *sc-*) on the analogy of such pairs as *skirr/scir*, although Old English *scīp* »sheep« has no Scandinavian cognate.

It is impossible to determine with certainty whether the majority of the Scandinavian names in the West Riding were originally Danish or Norwegian but the predominance of particularly Danish characteristics such as *bōth*, *brink*, *hulm*, *þorp*, *klint* and personal names like *Duve*, *Foli*, *Frithi* etc. in some areas and of distinctively Norwegian elements such as *gil*, *skáli*, *brekka*, *slakki* and Norwegian-Irish elements such as *cragge*, *cros*, *erg* and *kapall* in others leads Professor Smith to the following conclusions. There are two major areas of Danish settlement, one in the lower Don valley (Lower Strafforth and Osgoldcross wapentakes) and the other in the neighbourhood of York (Barkston Ash, Ainsty and the east of Claro wapentakes) and Danish linguistic influence spreads westward from them. The Norwegian settlements occurred chiefly on the south side of Upper Calderdale (Morley wapentake), in Upper Nidderdale (the west of Claro wapentake) and in Craven, and developed in intensity as the Lancashire and Westmoreland borders are reached in west Staincliffe and Ewcross. This is generally in accordance with the facts of Danelaw history in Yorkshire and supplements the little that was previously known about the Norwegians here. Professor Smith poses the question as to whether the Danes in the lower Don valley belonged to Halfdene's settlement of Northumbria in 876 or to Guthrum's settlement of the East Midlands in 877.

He also touches on the state of the Scandinavian language in the West Riding and concludes from the richness of the vocabulary and the scarcity

of preserved Scandinavian inflexions and traces of Scandinavian grammatical structure that the Vikings, while retaining many elements of their vocabulary and features of their pronunciation (cf. [sk] for [ʃ]), soon adopted Old English as their basic language. This suggests an early integration of the two peoples in the West Riding. It is to be noted, however, that a connexion was maintained with the Scandinavian languages in their later stages, for whereas the original *a* in such words as *hǫfuð* is usually preserved when the element occurs in place-names in England (e. g. *Mekes-burchabeth* 1270), a few place-names in the north-west of the Riding have the later form showing *u*-mutation (e. g. *Cnellighoved* 1210).

A list of elements in the place-names and field-names of the West Riding is included in part VII. Of particular interest are some of the Scandinavian elements which are found here for the first time. These include *leiðhólf* »track bridge« in *Laitholf* 12th century (VI 96), *meisingr* »titmouse« in *Masongill* (*Maisinggile* c. 1200 VI 250) and *plógsveinn* »ploughman« in *Ploxsuaynlandis* 1240.

The common Danish place-name element *þorp* »secondary settlement« occurs frequently and Professor Smith has an interesting note on its distribution and history. It is commonest in the regions around important centres such as in the neighbourhood of Doncaster and in the Don valley, around Rotherham and Sheffield, near Wakefield, Leeds and York and in the lower Nidd valley. The period of its most active use would seem to have ended in the thirteenth century but because it was used so much in the early Middle English period as a term for new and secondary settlements it cannot be regarded as giving a precise indication of the extent of Scandinavian occupation in the Viking period.

A couple of place-name pairs, *Grimestorp* 1297 and *Grimeshou* 1086 (I 210) and *Hagendeby* 1086 and *Hagandehou* 12th century (IV 239), represent the homestead and burial-places of the vikings Grímr and Hǫggvandi and point to a continuation of heathen customs amongst the Danish settlers. There are many other instances of *haugr* with Scandinavian personal names.

Two place-name elements are of interest in that they reveal something of the way in which the Scandinavian settlers must have organised their life. The element quoted by Smith as Old Norse *afnám* is found, for example, in Haynholme (*Havenham* 12th century, *le Avenham* 1318, VI 67), Ornhams Hall (*Auenham* 1388, V 80) and the field-names *Avenames* 13th century, *Lavenum* 1252, *Ovenames* 13th century and *Hegehavenames* 1200; *avenam* is defined (Guisbrough Cartulary ii 442, Whitby Cartulary ii 440) as »land taken up from or out of a larger tract unappropriated and unenclosed«, that is, »a plot of land newly taken into use from undeveloped land«. The word is not preserved in this sense in Old West Scandinavian or Old Danish but Södervall's »Ordbok öfver Svenska Medeltids-Språket« records the word in both its primary sense »undantag; genom jords afsöndring vållad minskning (i jordegendom)« and the transferred sense »afsöndradt jord-

stykke«. This latter meaning is illustrated by a quotation from 1447 from Vadstena Klosters Jordebok, »i sama haghaby haffwer clostridh i andro gerdheno 9 affnaam ok i andro gärdheno 7 affnaapm; thässin affnaam göra ½ attungh«. It is likely that the word was also used in this sense in Denmark and/or Norway, although there is no written record of such usage from these lands.

The element quoted by Professor Smith as Old Norse *býjar-lög* »village community, township« is found as an affix to several place-names in Upper Strafforth wapentake, an area where the Scandinavian influence is predominantly Danish. The names in question are: – Brampton Bierlow I 106 (-*birlagh* 1307), Hoover I 107 (-*Bierley* 1697), Greasbrough I 181 (-*byrelaghte* 1487), Brightside I 209 (-*Byerlawe* 1559), Bradfield I 221 (-*bierley* 1539), Ecclesall Bierlow I 192 (-*ye Byerlow of-* 1587), Westnall (lost) I 229 (-*Byreley*, -*lawe* 1495), West Melton I 114 (-*Birely* 1696). The large township of Bradfield was formerly divided into four Bierlows, as was the parish of Dalton in Lancashire. An examination of the files of Den Arnamagnæanske Kommissions Ordbog has revealed a single instance of *bæjarlög* »bylov« in the phrase *eptir bæjarlögum* (Kong Magnus Haakonsens Bylov in »Glossarium til Norges Gamle Love indtil 1387« Christiania 1895). This phrase is to be translated »according to the law of the township« but the phrase *i bæjarmanna lögum* is found frequently applying not only to the law but, by transference, to the district where it was valid (op. cit. s. v. *bæjarmaðr*). The word *býjarlög* is not found in its transferred sense in Danish sources but the supplement to Södervall's »Ordbok öfver Svenska Medeltids-Språket« records one instance from 1443 where *bya lagh* = »byalag, by«. The word was adopted into English, where it is first found in the thirteenth century with the meaning »the local custom or law of a township, whereby minor disputes were settled without going to the law courts«. Professor Smith notes that the word occurs in this sense independently in the West Riding. In 1297 in Alverthorpe near Wakefield a defendant pleaded he was distraining for a debt due to him by the judgment of the whole of the *Byrrelaghe*. It occurs in 1257 in the Coucher Book of Furness, Lancashire and in 1292 in a source from Devon. The place-name affixes represent the earliest preserved instances of the word in its transferred sense of »the township itself, a small administrative district«. The New English Dictionary's first and only instance in this sense is taken from a source from 1850. It is interesting to compare this development with that of Old English *denalagu* »the law of the Danes«. Only in modern times has the term been used of the area for which the law was valid (cf., however, *brändalög*). The place-name forms in -*bier-*, -*byre-* etc. must have derived from East Scandinavian *býjar-* and since Swedish influence in England is unlikely, the word has presumably been borrowed from Danish and must represent a custom prevalent in the Danelaw though not recorded in the homeland. The occurrence of the Middle English word in Devon as early as 1292 and of its doublet *by-law*

in Kent in 1283 and 1303 is probably to be explained as the result of speedy assimilation of the words into the English language.

An important contribution made by the volumes of the English Place-Name Society to Scandinavian studies is the rich fund of personal nomenclature contained in the place-names. The West Riding abounds in place-names with personal names as one of their elements and yields a varied collection of Scandinavian names, some typically Norwegian, others characteristically Danish. Much information can be gained as to the spread and popularity of the various Scandinavian names and there are several new names, that is names of obvious Scandinavian derivation which are not recorded in Scandinavia itself. The names found in the West Riding which would seem to be Scandinavian although they are not found in any Scandinavian records are: – Bleyði in *Bladeroides* 1409, *Blaitthroide* 1533 (III 90); Enkell in *Inchelemore* 1154–89 and *Inkell land* 1438; Frosthildr in *Frosthildehau* 1175 (V 204); Grentir in *Grentwith* 1230; Habbe or Halbe in *Habbeholme* 12th century, *Albeholme* 1228 (IV 42); Haukreiðr in *Haukeraytheker* 13th century; Herkingr in *Hergyncroft* 1341; Húnkell in *Hunchilhuse* 1086, Ketildagr in *Ketildaisbec* 1200; Laun in *Launeserghes* 1256; Rábeinn in *Rabainholmes* 12th century; Skjaldmarr in *Scelmer-, Scemeltorp* 1086 (II 221); Smiðkarl in *Smychergill* 1577 (VI 49); Sprógr in *Sproghescroft* 12th century; Spýtr in *Spite-, Spitsagill* 1613, 1634 (VI 253); Starkúlfr in *Stratesergum* 1086, *Starkesbergh* 1251, *Startholfhisheix* 1216–72 (VI 178); þymill in *Thymelbek* 1480; Unnkell in *Ucnetorp* 1086, *Uncethorpe* 12th century (VI 40); Vestmundr in *Westmanshalgh* 13th century, *Westemondhalh* 1272–1307 (I 228) and *sartum Westmundi* 1200.

Within the scope of this short article it has been impossible to discuss every facet of the contribution made to Scandinavian studies by the English Place-Name Society but I hope that I have at least given some impression of the wealth of material which its volumes have yielded. I should like to conclude by congratulating the society, its general editor and all its contributors on the harvest of the first forty years and wishing it a future in every way as fruitful as its past.

Gillian Fellows Jensen.

Gerhard Eis: *Altdeutsche Zaubersprüche*. Walter de Gruyter & Co. Berlin 1964. 182 s. ill. 38 DM.

Det er Gerhard Eis' store fortjeneste at have skaffet studiet af den middelalderlige faglitteratur (*artes mechanicae*) en plads i germansk filologi og litteraturhistorie ved siden af middelalderens to andre store faggrupper: »de frie kunster« (*artes liberales*) og »de forbudte kunster« (*artes illicitae*). De 15 tidsskriftsafhandlinger, som Eis har fået optrykt i denne lille, smukt udstyrede bog er tilsammen en inspirerende demonstration af hans videnskabelige metode, som bedst kan karakteriseres som historisk funktio-

nalisme. I forordet siger han nemlig om trylleformlerne, at de først og fremmest er en brugslitteratur: »Sie bilden eine Hauptgattung der Magie, d. h. der verbotenen Künste. Nach ihrer Wirkungsabsicht beziehen sie sich auf verschiedene Gebiete der Eigenkünste: Krieg, Heilkunde, Jagd u. a. [...] Die gleichen Zwecke, die der Primitive mit Magie angeht, verfolgen die hochmittelalterlichen Fachschriftsteller mit empirischen, manchmal auch bereits schulwissenschaftlichen Verfahren, die in Form von Rezepten niedergelegt sind. [...] Sobald man erkannt hat, welches Rezept dem gleichen Anliegen wie der jeweils zu untersuchende Zauberspruch dient, wird man diesen bestimmter und klarer interpretieren können.« (s. 3).

I »Der älteste deutsche Zauberspruch« vælter Eis mere end 100 års forskning af »Gang ut, nesso...« over ende ved på grundlag af en række middelalderlige hestelægebøger at tyde den som en hovsygdomsformel. Ordet *strala* og varianten *tulli* er hidtil blevet tolket som pil, respektive rør til fæste for pilespids (pars pro toto), og formelen er blevet sat i forbindelse med en magisk bortskydning af sygdommen, der besværges fra marv gennem ben, kød og hud »an thesa strala« (var. »in diz tulli«). Eis dokumenterer, at *strala* kendes i en helt anden betydning nemlig som betegnelse for en trekant bagtil i hestens hovsål (da. stråle), og at de anatomiske dele, som ormen, »nesso«, skal gå ud igennem netop forefindes i hestehoven. Som en virkelig trumf kan Eis nu tilmed opvise eksempler på at varianten *tulli* bruges som betegnelse for den øvrige del af hovsålen, hornsålen, og yderligere anfører han en række recepter for hovsygdomme, (som antages at skyldes orme), hvor der ordineres fjernelse af strålen og dele af hornsålen. Med denne nytolkning er »Gang ut, nesso...« også bragt sine berømte indiske paralleller nærmere, idet disse maner svindsot fra marven ud i neglene, som derpå skæres. Med udgangspunkt i en tolkning af *nesso*, som afledt af lat. *nescius*, *nescia* (d. v. s. ubekendt sygdom) gør Eis sluttelig op med den hævdvundne opfattelse af formelen som et indogermansk arvestykke fra stenalderen og peger med henvisning til eventyrforskningens vandringsteorier (særlig von Sydows) på muligheden af at denne traditions specialister, antikkens militære hestelæger, har bragt orientalske trylleformler helt op til de romerske garnisoner i Sydtyskland.

Af de øvrige afhandlinger kan kort nævnes »Das Rätsel vom Vogel federlos«, som Eis afleder af en senantik trylleformel. »Die Legende vom abgeschnittenen Pferdebein und die Eligius-Segen« dateres til det 14. årh., med henvisning til legendens sene optagelse i Eligiusbiografien og til det upåagtede faktum, at hestekoer først optræder i Europa i det 10. årh. En formel for »malus malannus« tolkes ved hjælp af illuminationer i samtidige kirurgiske håndbøger som brugt mod næsepolypper. »Oratio bona ad deum«, der af en kommentator i 1960 karakteriseredes som en bedeanvisning til Trinitatismessen, tolker Eis som en »Abwehr- und Gegenzauber«, hvilket jeg fuldt kan tilslutte mig, men når han tolker korstejnene med henvisning til det velkendte ritual, som kaldes målen, overser han, at anvisningerne ikke svarer til den normale fremgangsmåde ved målen.

Eis fortjener megen påskønnelse, fordi han med sine undersøgelser har vist, hvorledes et gammelt stof kan få liv og blive forståeligt, når det indsættes i sin rette funktionelle kontekst.

Gustav Henningsen.

Kaj Thaning: Menneske først – Grundtvigs opgør med sig selv (Skrifter udgivet af Grundtvig-Selskabet XIII) I–III. 794 sider. Gyldendal 1963. 53 kr.

I den snes år der er gået siden 2. verdenskrig, er der opstået en helt ny og meget omfattende videnskabelig litteratur om Grundtvig, der har ført til vidtrækkende nytolkninger og omvurderinger af hans forfatterskab, både i og udenfor Grundtvig-Selskabets skriftserie. Vi må her nøjes med at nævne Henning Høirups pionerarbejde *Grundtvigs Syn paa Tro og Erkendelse* (1949), med undertitlen »Modsigelsens Grundsætning som teologisk Aksiom hos Grundtvig«, der er blevet en ledetråd ved næsten al indtrængen i Gr.s tankebaner. Kernen i Høirups værk er Gr.s udgangsforestillinger, og den nuværende forskergeneration har modsat de tidligere koncentreret sig om det ældre forfatterskab, undertegnede anmelder dog lidt mindre end flertallet af kollegerne. Det har imidlertid i hele denne periode været kendt, at sognepræsten i Asperup på Fyn, Kaj Thaning, forberedte et værk af anden observans, en dokumentation af at den egentlige Grundtvig, højskolens fader, først fremtræder i 1832, og at værkerne før og efter dette mærkeår må tolkes ud fra vidt forskellige forudsætninger.

For litteraturforskere er der meget at hente i dette store ny værk, men de må gøre sig klart at det hverken er forfattet for deres skyld eller i deres vante tankebaner. Det er skrevet af en deltager i den aktuelle folkelige og kirkelige debat, og dets formål at belyse hvad Grundtvig mente om de centrale spørgsmål i denne debat. At der ligger et personligt engagement bag bogen, skinner igennem mange steder, f. eks. (s. 536) i redegørelsen for Gr.s forkyndelse fra og med 1832, da han var nået til at tro på dødens overvindelse: »Samtidig med at Grundtvig på denne måde blev kristen, blev han menneske – i betydningen: fik mod til at være det.« Og et andet sted (s. 612) udbryder Thaning begejstret: »Han var dialogens mand«. Det er han også selv, og derfor har han med stor oplagthed gennemlevet dialogen på flere af Gr.s arbejdsområder fra værk til værk eller fra det ene udkast til det næste. Debattøren Gr. har aldrig før været i hænderne på nogen med en tilsvarende vilje og energi til at leve med i hans tanker led for led. Bunker af utrykte papirer er kulegravet, med en ildhu som kun et eksistentielt forhold til emnet kan avle. Hvad der overfladisk tager sig ud som vidtløftige udskrifter af Gr.s ophobede kladder eller prædikenrækker, er i virkeligheden en dristig genfremstilling trin for trin af hans arbejde i værkstedet. Det er fantastisk at det har ladet sig gøre, og det er forbløffende at vi andre forsigtigere benytttere af Grundtvig-arkivet som oftest må sige god for resultaternes vederheftighed.

Bogens titel er taget fra digtet *Menneske først og Christen saa*, der »har givet Anledning til saa megen Misforstaaelse«, som Hal Koch sagde i et centralt kapitel med denne overskrift i sin *Grundtvig* (1943, s. 163). Det anses for skrevet 1837, men fremkom først posthumt i den gamle salmeudgave (V, 1881), skønt det snarest må kaldes et læredigt, som Th. også gør i sin analyse (s. 611 ff.). Denne udreder positivt ideen og den sand-synlige baggrund for tilblivelsen, og vender sig negativt mod Høirups kritik (i *Vartovbogen I*, 1947) af digtets fremskudte plads i Gr.-debatten, mens der savnes en tilkendegivelse af den fælles problemstilling hos Th. og Hal Koch (hvis værk intetsteds nævnes). Th. har ret når han tolker digtet som et programdigt, der hævder menneskeligt værd også hos dem der aldrig har mødt Kristendommen, og når han, efter en sammenligning med en prædiken i *Søndagsbogen III* (1831), registrerer digtets anskuelse som et af de store 1832-omslag. Men midt i det hele stiller han sig nølende til, hvad Gr. kan have sagt til venner der delte hans gamle missionsstandpunkt, skønt vi har ren besked herom i den engelske legationspræst Nugent Wades dagbog (jf. *Grundtvig-Studier* 1948 s. 49 ff.). Wade noterer 12/2 1835 at Gr. »thinks the time not arrived for missions«, og vi ser at Gr. senere på året satte denne sin ven i en forlegenhed ved at være uforkammet mod en engelsk missionær han havde med op til ham. Afsnittet er typisk for bogen som helhed: Ved at skære lige igennem når Th. til det rigtige facit; men han tager kun ringe hensyn til overensstemmelser med tidligere forskere, eller vidnesbyrd hos disse der kunne støtte ham.

Bogens idé er da, at 1832 er det absolutte vendepunkt i Gr.s forfatter-skab, men ved siden heraf står dens myte: at han fik stødet til det store omslag på den anden Englandsrejse under en enkelt aftens samvær med en åndfuld ung dame, Mrs. Bolton. Gr.s betagelse af hende har tidligere været fremdraget, ligesom det er fastslået at han har tænkt på hende i digtet *Clara*, der er trykt 1848, men rimeligvis skrevet 1844 efter hans begejstring for en ung holstenerinde under udarbejdelsen af *Brage-Snak*. Th. har sat meget ind på at identificere Mrs. Bolton, og endelig under korrekturlæsningen modtaget oplysninger om en Mrs. Clara B., der en tid stod den unge Disraëli nær (s. 256). Det er sikkert forsvarligt at opfatte hende som Gr.s muse under forberedelsen af *Nordens Mythologi* 1832, men Th. driver sagen for vidt når så at sige enhver udvidelse i Gr.s menneskeforståelse ved denne tid udledes af samværet hin junaften, hvis samtaleemner vi ikke kender. Han dvæler ganske vist også ved de lykkelige Cambridgedage i 1831, men der tages hverken hensyn til oplevelserne i Exeter eller Bristol (hvor Clifton Down ligger) eller den meget givende kontakt med Richard Price, der på én gang var sagfører og litteratur-historiker, altså praktiker og åndsarbejder, og som modsat de forbenede toneangivende antikvarer i det hele delte Gr.s syn på den angelsaksiske litteratur. Og hvad Gr.s pludselige sans for nygræsk angår, er den groet herhjemme, hvor han tog timer i sproget hos Ferd. Fenger, der smittede alle med sin begejstring for det nyvågnede Hellas. Derimod kan Th. have ret

i at knytte oplevelsen med Mrs. Bolton til en mærkelig udtalelse i et af de sidste udkast (s. 216), at Gr. skar sig i hånden da han tog på sit sværd; for det er en hentydning til Amlets utålmodighed efter hævn under gildet ved hans hjemkomst fra England (Saxoovers. I. 176 f.): »Alt som han gik, trak han Sværdet ud der hængde ved (*bæltet*), og prøvede det paa Neglene, saa skar han sig i Fingrene.« Der er endda en engelsk kongedatter der venter på Amlæt!

Bogens hovedhjørnesten er det store 2. kapitel om fortaleudkastene til *Nordens Mythologi* 1832, hvor Th. første gang demonstrerer omslaget dette år, og hvor Mrs. Bolton dukker op som både Gr.s og Th.s muse. Der er her givet et solidt grundlag for en af de mest tiltrængte omflytninger i det fra gammel tid dårligt ordnede Grundtvig-arkiv på Det kgl. Bibliotek, og et sagligt overblik over materialet og dets sandsynlige kronologi under nyttige punktoverskrifter, med »Linien gennem udkastene« (s. 180 ff.) som højdepunkt. Dog må litteraturforskere huske, at målsætningen er at forfølge Gr.s udvikling gennem alt hvad der falder ind under selvopgør, og at Th. har et skarpt blik for alt hvad der leder frem mod højskolen, men ignorerer vidnesbyrdene om Gr.s videnskabelige indstilling til eddamyterne. Det er sagt lige ud i det følgende kapitel, om trykmanuskriptet og den færdige bog (s. 280): »Selve fremstillingen af mytologien... kommer her kun i betragtning som bidrag til belysning af Grundtvigs livssyn.« Skønt Th.s værk dårligt tålte at blive større, er denne begrænsning en følelig svaghed, fordi nordisk-mytologiske problemstillinger er gledet ind i Gr.s helhedssyn – lige fra han i 1815, et af de år han selv betragtede som skelsættende (jf. s. 288 n. 3), genoptog eddastof i *Thryms Kvide*. Mytens kristelige udtydning dér er i pagt med den ene af de traditionelle tolkningsmåder, *interpretatio biblica*, som Gr. i sin ungdom havde vraget lige så vel som *interpretatio græca vel latina*. Den sidste forkætrede han naturligvis stadig, også fordi den binder i denotationsprincippet, som han hadede; vil man knytte en mytologisk belysning til Th.s almindelige redegørelse, kan man sige, at Gr. ved 1832 adskiller det latinske og det græske ved at unde det sidste konnotationer. Men *Thryms Kvide* er interessant i et par henseender til: i de humoristiske noter har Gr. taget Holberg til forbillede, og i den første af disse stikler han til »de Adelungers og Ruhsers og Paarsers« lærdom, dvs. han åbner den kamp på myternes og Danmarks vegne mod Adelung, Rühs og Schlözer, der først afsvækkes under forberedelsen af *Nordens Mythologi* 1832. Det andet store 1815-skred, at Gr. lærer sig angelsaksisk, har bl. a. skullet ruste ham til et opgør med Rühs' *Ueber den Ursprung der isländischen Poesie aus der angelsächsischen* (1813), men allerede før Englandsrejserne var Gr. gået over til Rühs' standpunkt. Overhovedet afbalanceres Gr.s bundethed til det kristne livssyn lige fra 1815 af en stærk filologisk drift, og Th.s formodning om anden eksistentiel tilskyndelse til Englandsrejserne (s. 226 f.) må afvises som grundløs.

Ved at gå udenom sagens mytologiske side har Th. overset nogle vigtige

herhenhørende dokumenter i Grundtvig-arkivet mellem 1815 og Englandsrejserne, især to udkast til en ny udgave af *Mytologien* fra foråret 1823 (fasc. 251 og 253, det sidste er jeg desværre kommet til at datere for tidligt i Grundtvig-Registranten). Sandsynligvis har Gr. opgivet planen for at skrive sin egen myte *Pilegrimen* (udg. af Høirup i GrStudier 1948), der er en forløber for hans utrykte forsvarsskrifter for Kristendommen, som han igen afbrød til fordel for *Nyaars-Morgen*. Så hvilede dette arbejdsområde indtil Gr. på den tredje Englandsrejse lavede grundridset til John Bowrings anmeldelse af Henry Wheaton: *History of the Northmen* (1831, jf. Th. s. 109 f. og Orbis Litterarum 1947 s. 298 ff.), hvor man bag Bowrings overfladiske udglatning genkender Gr.s indsigt i emnet. Utilfredshed med Wheatons bog kunne være grund nok til at han gjorde alvor af den 8-9 år gamle plan om en ny udgave af sin mytologi; men kampen for at få englænderne til at genoplive deres egen oldtidslitteratur og se den i universalhistorisk lys i stedet for at fordybe sig i antikken har naturligvis givet det endelige stød til at han tog fat. Th. gør for lidt ud af denne indirekte eller negative virkning af Englandsopholdene, hvor Gr. må have følt det som at slå i en dyne, og overbetoner tilsvarende den positive impuls fra englændernes virketrang. Gr. har også forinden – i det mindste glimtvis, f. eks. når han kom til at tænke på Rühs – været klar over »at mytologi ikke er en salighedssag, men en folkesag«, som Th. (s. 227, jf. 125 og 281) gør hans situation efter 3. Englandsrejse op; men når denne indstilling fæstnede sig netop da, skyldtes det vel også at sagens personlige side var trængt tilbage da den blev en dannelsessag han skulle slå til lyd for i England – ligesom herhjemme 1806-08.

I det lange stræk der udgør bogens 2. og 3. del, ligger hovedvægten snart på omslaget 1832, snart på den derefter rådende grundindstilling og dens videre uddybning. Det havde været en fordel om kapitlet om billedsprogets frigørelse (s. 439 ff.), i hvis hovedafsnit Th. fejrer en litteraturvidenskabelig triumf, var sat i spidsen, og man kunne også have ønsket det udvidet med centrale digte fra 1830'erne, i det mindste *Nordens Aand*, som Th. strejfer i anden forbindelse (s. 610), og hvis idé falder i tråd med udkastene til *Nordens Mythologi* 1832. Det ville have været en styrke om billedsprogets frigørelse i Gr.s prosa var påvist ud fra dette værks myte-gengivelser fremfor *Brage-Snak*, der er så meget senere, og hvor Th. mod sin sædvanlige praksis er gået udenom udkastene, Grundtvig-arkivets næstværste rodebunke. Men som før sagt: Th. har ikke skrevet for litteraturforskernes skyld, og vil tage sig det let når vi anker over at han har blandet dette relativt sene værk ind i fremstillingen af det poetiske nybrud, for hans formål er jo at belyse hvordan Gr.s selvoppgør skrider frem, og i dette psykobiografiske perspektiv har baggrunden for *Brage-Snak* en vis betydning. Det må derfor ikke overskygge kapitlets hovedstykke, den indtrængende redegørelse for omkalfatringen i *Krønike-Riim*, både i digtene og de efterfølgende noter, fra 1. udg. 1829 til 2. udg. 1842. Her er det lykkedes Th. at vise hvordan Gr. ud fra sit nyvundne standpunkt slår bro

til sin romantiske ungdom, og de ny toner høres godt igennem analyserne. I karakteristikken af »et veloplagt, spøgende rim om London« (s. 446) kunne man have undt Th. at have fået med, at det er en pastiche på P. A. Heibergs skrappe *Laterna magica*, og at Gr. altså nu havde drevet det til at læse sine allertidligste mønstre uden forargelse. Men også uden denne iagttagelse har Th. æren af som den første at have fastslået den nære sammenhæng mellem Gr.s forfatterskab inden 1810 og efter 1832.

Blandt de foregående kapitler, om Gr.s modne historiske og pædagogiske forfatterskab, bærer redegørelsen for *Mands Minde* (s. 342 ff.) prisen, her kan vi for fremtiden søge både perspektiv og den fornødne kommentar. Mere ensidigt er kapitlet om verdenshistorien (s. 293 ff.). Kernepunktet er påvisningen af den rolle Polyb kom til at spille i fremstillingen af oldtidens historie; men ellers ofres energien på udkastene til indledningen på bekostning af det færdige værk, især den mellemste del om middelalderen. Dog må det fremhæves, at Th. i udkastene har fundet et hidtil uanset vigtigt synspunkt: at Gr. hævder at både han selv og verdensforløbet er nået til dramaets fjerde akt. I et opgør i noter med William Michelsen, især indledningen til dennes *Tilblivelsen af Grundtvigs historiesyn* (1954), har Th. mest ret, men får det delvis ved at overdøve sin forgænger, der tager *tro* i en anden betydning end han og hefter sig ved Gr.s usvækkede front mod Voltaire og andre åndsfor nægttere (jf. Th. s. 295). Th. går slet ikke ind på Michelsens hovedargument: at Gr. i fortalen, der er skrevet til allersidst, slår til lyd for Carions verdenshistorie fra det 16. årh., som senere generationer har skudt til side. Det er endda nok fra Carion Gr. har de mærkelige udregninger om de 6000 år fra skabelsen til verdens undergang i almanakken for 1831 (jf. Th. s. 257 f. og om en senere hen-tydning s. 447). Forøvrigt ænser Th. heller ikke Gibbon, skønt verdenshistoriens 2. bind er anlagt som en protest mod *The Decline and Fall of the Roman Empire*. Når man kender Gr.s plan om at Nugent Wade efter hjemkomsten til England skulle oversætte dette bind særskilt til ud-givelse derovre, aner man – og burde navnlig Th. ane – at Gr. ønskede at Mrs. Bolton skulle læse hans velformede opgør med Gibbon, for hvordan kan hun og Gr. have undgået at tale en del af tiden om denne klassiker?

Den mest opsigtsvækkende side ved omslaget i 1832 er Gr.s brud med sin hidtidige bodskristendom. Dette har Th. påvist i hans (utrykte) prædiken 11/3 1832. Det var 1. søndag i fasten, hvor det var kirkeskik at indlede en række bods- eller fastepredikener, men her sagde Gr. fra; det var galt »aarlige 6 Uger for Paaske uafbrudt at stirre paa Skyggen af den lidende Forsoner«. Herefter er opstandelsen i centrum i Gr.s forkyndelse. Stedet og hele kapitlet om Gr.s prædiken fra og med 1832 (s. 517 ff.) har ikke bare teologisk, men også litteraturvidenskabelig interesse, i det små fordi det ny kristendomssyn endnu i samme måned afføder *Tag det sorte Kors fra Graven*, i det store fordi billedsproget, der har været særlig frem-trædende i Søndagsbogen (jf. s. 55 ff.), frigøres til verdslig brug. Dette er først sagt i et udkast til *Nordens Mythologi* 1832 (Th. s. 194), men er

kodificeret i kirken i prædikenen 16/12 1832 (Th. s. 546 f.). Den stilistiske forskel på Gr.s prædikener før og efter gennembruddet i 1832 er som konsekvens heraf enorm, men det har hidtil ingen lagt mærke til.

Fra denne strålende redegørelse synker man ned til det følgende kapitel om salmerne, hvis anlæg, ikke til sin fordel, adskiller sig fra det sædvanlige. Dels er forhistorien, der normalt skal søges i 1. kapitel, gemt til illustration af den gentagne gange fremførte påstand at Gr. ikke kunne digte salmer før 1832; dels bruges den sidste halvdel – 23 sider – til et opgør med forskellige synkronisk eller systematisk anlagte salmebetragtninger. Kun den betydeligste af forgængerne, Magnus Stevns, har desuden fundet plads i den salmehistoriske udredning. Mærkeligst er det dog gået den eneste der som Th. selv går kronologisk frem, Uffe Hansen. Hans værk, *Grundtvigs Salmedigtning I-II* (1937–51), indgår i forkortelseslisten som Uffe Hansen I–II. Men Uffe Hansen II støder man ellers aldrig på, og Uffe Hansen I kun i en ret ligegyldig note (s. 605), skønt en fyldigere benyttelse både kunne have mindet Th. om den ikke helt ukendte fuldtoneende salme fra 1817, *Det kimer nu til Jule-Fest*, og om Gr.s bidrag i selve mærkeåret 1832 til L. C. Hagens *Historiske Psalmer og Riim til Børne-Lærdom*, bl. a. førstetrykket af *Tag det sorte Kors fra Graven*. Den der på forhånd har tænkt på Hagen, vil vel finde ham i en note (s. 606 n. 13), men det er ikke dér man venter de mest kontante oplysninger i et helt kapitel. I selve fremstillingen er der ganske vist flere værdifulde tekstkritiske udredninger, heri indbefattet afsnittet om gennembrudssalmen; men resten må litteraturforskere bruge varsomt, fordi Th. alene måler salmerne ud fra »Den afklarede Grundtvigs krav til en salme« i prædikenen 23/12 1832 (cit. s. 560), og går udenom billedsprogets usvækkede magt i flere af de betydeligste efter 1832, f. eks. *Hvad har Kirken her tilbage* eller billedsprogets programsalme *Var I ikke Galilæer*, hvor Th. nok (s. 593) viser større poetisk sans end forgængeren K. Olesen Larsen, men viger tilbage for at fastslå kontinuiteten i selve billedsproget fra prædikenerne i Søndags-Bogen III (1831).

Som slutningseffekt bringer Th. sine læsere et nyt mærkeår: 1864 (s. 704 ff.), og dette sidste gennembrud indtræffer i Gr.s prædiken nytårsdag. Under indtryk af den politiske situation er det kristelige igen blevet forstærket, men ikke på samme måde som før 1832. Denne gang er der et gensidigt forhold mellem danskhed og kristendom, og samtidig ser Gr. det folkelige (modsat det individuelle) som forudsætning for det kristelige; kun i uklare øjeblikke, især i efteråret 1868, bliver det kristelige overordnet. Derfor kan Th. myndigt fastslå (s. 735): »Helhedsindtrykket er ro, fordybelse og et fremtrædende eskatologisk perspektiv. Der er ingen svækkelse af åndsevnerne.« Og efter at have drøftet enkelte steder hvor Gr. i sine sidste år synes at have vaklet lidt, udtaler Th. i kapitlets sidste afsnit »den respekt for hans tankers energi, som man oplæres til ved læsningen af ham«. – Her kan litteraturforskerne standse, og det burde Th. også have gjort, for slutningskapitlets opgør med et systematisk-teologisk værk om Gr. er ikke opløftende.

Indledningskapitlet, som vi har gemt til sidst, er en oversigt over Gr.s forfatterskab før 1832, men med omslaget dette år som sigtelinje, og med over halvdelen reserveret til prædikenerne i Søndags-Bogen og Gr.s sysler og interesser i 1831; om de sidste, der er flere end Th. har iagttaget, henvises til min afhandling i Grundtvig-Studier 1964. En del af det foregående viderefører Th.s afhandling i GrStudier 1953 om Grundtvig og Irenæus, der allerede regnes til Gr.-forskningens klassikere. Gr.s arbejde med Irenæus begyndte 1823, og i Th.s store værk holder han sit indtog på side 27. Blandt de foregående år ofres der mest – men langt fra nok – på 1817, jubilæumsåret for Luthers fremtræden; måske tør vi håbe, at Th. senere uddyber denne Luther-begejstringens kulmination hos Gr., og at *Ragna-Roke* og *Det kimer nu til Jule-Fest* så glider med ind i billedet. Længere tilbage endnu har Th. især heftet sig ved dagbogsoptegnelsen 6/5 1806, som han gentagne gange kommer tilbage til og næsten har gjort til modpol til 1832, hvor anelsen i dagbogen skulle være forløst som virkelighed. Det er at presse for meget ind i den gamle optegnelse, der allerede er grundigt belyst af to unævnte forgængere, Emil Frederiksen (*Den unge Grundtvig og andre Essays*, 1948, s. 51 ff.) og Niels Kofoed (*Grundtvig som selvbiograf*, 1954, s. 55 f.). Det må i det hele taget undre, at Kofoeds enestående indlevelse i den unge Gr. ikke er blevet udnyttet.

Det foreliggende værk er et opvæld af de sjældne, hvor et stort udvalg af gode Grundtvig-ord er videregivet i en fast ramme med kortere og længere forbindelseslinjer til 1832, bogens magiske nøgle; og samspillet mellem historisk udredning og et frisk eksistentielt engagement har givet et meget levende billede af Gr.s dynamik. Men det er et typisk enmandsværk, og det mindst heldige i det er de indtryk det giver af den øvrige Gr.-forskning. Den mærkes mest som en mumlen i kulisserne, som det næppe tjener til noget at ænse – bortset fra de værste uhyrligheder, som der skal rammes en pæl igennem. Det hører til undtagelserne når Th. har fundet et belejligt udgangspunkt hos en af kollegerne, og det er synd for ham selv, for han har forsømt mange chancer til at stå oppe på stigen og indføre de andres enkeltresultater i sin egen store syntese. Det kan nemlig ikke nægtes, at forskningssituationen er ændret så radikalt som den tidligere kun er blevet det i 1949 ved Høirups disputats. Der er her på én gang givet et oplæg til at gå videre med og en udfordring til at tage op, så man efterhånden får slået fast, hvilke forbindelseslinjer der alligevel ikke blev skåret over i 1832.

† Helge Toldberg.

Povl Schmidt: Paul la Cour. Symbol og virkelighed. Gyldendal 1963. 205 s. 28,50 kr.

I Povl Schmidts guldmedaljeafhandling mødes to interessebølger. Den første gælder Paul la Cours forfatterskab, som efter digterens død i 1956 i stigende grad er blevet erkendt som et af de betydningsfuldeste i dansk

mellem- og efterkrigstid, hvorfor også litteraturen om ham er i rask vækst. I Vindrosens mindenummer 1957 fremkom den vigtige selvskildring »Sejladsen om solen«, optrykt to år efter i den posthume essaysamling »Solhøjde«; 1958 kom *Karen Frederiksens* private mindebog »Min ven Paul la Cour«, 1959 enquetebidragene »Møde med Fragmenterne«, og 1961 stillede Københavns Universitet sin prisopgave »Det kunstneriske symbol i Paul la Cours teori og praksis«, som fremkaldte ikke mindre end fem besvarelser. Sammenhæng hermed har vel også *Steffen Hejlskov Larsens* artikel i Edda s. å. om billedmønstrene hos la Cour, en videreførelse af hans undersøgelse i Danske Studier 1960 af strukturtyper i billedsproget i moderne dansk lyrik. Fra 1962 er *Otto Kampp Olsens* »På vej med Paul la Cour«, et temmelig ubehjælpsomt forsøg på at indkredse digterens åndelige fysiognomi.

Den anden interessekreds omfatter selve symbolbegrebet og dets principielle afgrænsning. Det er gerne et stedmoderligt behandlet kapitel i stilistikkerne, men den nyere digtnings vidtdrevne og komplicerede symbolbrug har gjort en teoretisk drøftelse påkrævet. Netop ud fra beskæftigelsen med la Cour blev *Bengt Algot Sørensen* ført tilbage til symbolismen og videre til den egentlige baggrund for dens symbollære, den tyske førromantik, og resultatet blev hans omfattende historiske redegørelse »Symbol und Symbolismus in den ästhetischen Theorien des 18. Jahrhunderts und der deutschen Romantik« 1963. De litterære diskussioner på sommeruniversitetet i Århus samme år samlede sig også om symbol- og verifikationsproblemer; enten man tager udgangspunkt i filosofien (Cassirers opfattelse af mennesket som et animal symbolicum), i dybdepsykologien (særlig Jungs arketyplære) eller i semantikken, bliver selve arten af den digteriske symboldannelse i forhold til andre erkendelsesformer og kommunikationstegn et centralt spørgsmål. Modernismens hjemlige herold *Torben Brostrøm* indleder sin behandling af Vesaas' romaner (Edda 1955) med at tage stilling hertil; med basis i Cassirer og i Jørgen Jørgensens psykologi når han til en lignende konklusion som Schmidt – der mærkeligt nok ikke synes at kende hans afhandling – nemlig at det særegne for symbolet er *enheden* af det symboliserende og det symboliserede, dvs. sammensmeltningen af et håndgribeligt (fysisk) fænomen, der har evne til at vise ud over sig selv, med noget uhåndgribeligt (psykisk), som det giver skikkelse til. Derigennem erkendes en sjælelig virkelighed som ikke lader sig beskrive direkte; symbolet kan altså ikke omskrives rationelt, modsat den oversættelige allegori (som i »Huset i mørkret«, hvor huset er billede – ikke symbol! – på det okkuperede land etc.). På tilsvarende måde begynder Povl Schmidt med at gøre rede for sine tolkningsredskaber. Han støtter sig til to klassiske symboldefinitioner af Coleridge og Goethe: »A symbol is characterized by a translucence of the special in the individual, or of the general in the especial, or of the universal in the general. Above all by the translucence of the eternal through and in the temporal. It always partakes of the reality which it renders intelligible; and while it enunciates the whole, abides

itself as a living part in that unity, of which it is the representative...» »Das ist die wahre Symbolik, wo das Besondere das Allgemeinere repräsentiert, nicht als Traum und Schatten, sondern als lebendig augenblickliche Offenbarung des Unerforschlichen.« Schmidt betoner herved den coleridge-ske unity og siger omtrent som Brostrøm, at »det specifikt symbolske ved symbolet er, at præsentation og repræsentation – symboliserende og symboliseret – er fuldtud identiske«. Til denne strenge fordring kommer yderligere, at symbolet skal udtrykke en *harmoni*; selvom Coleridge ikke bruger dette ord, vil Schmidt finde det i hans definition (måske efter *Erik Lunding* i »Wege zur Kunstinterpretation«). Men det får betænkelige konsekvenser. For romantikeren Coleridge må en partiel enhed åbne udsynet til en evig al-enhed, en harmoni føre videre til al-harmonien; og kræves der af det ægte symbol et udtryk for denne, begrænses dets forekomst til digtere med en bestemt livsanskuelse. Modernisternes sprængte og kaotiske symbolverden falder udenfor. Vil man revidere den klassiske æstetik til at omfatte andet end den klassiske litteratur (og denne revision omfatter også skønhedsnormer og genrebegreber), må man nok vise større rummelighed. Om modernisten end søger at besværg og bekrige isolationen ved at udtrykke den symbolsk, vil hans kunstneriske sejr – det »sande« symbol herfor – dog ikke ophæve den og derved gøre hans erkendelse til usandhed.

Det er imidlertid let at se, hvad der har bevæget Povl Schmidt til at vælge dette symbolbegreb. Det passer fortræffeligt til Paul la Cour og stemmer med dennes egen idealforestilling om det poetiske billede. la Cour var monist, en moderne mystiker med »åbne« øjeblikke ligesom Jacob Paludan, og han stræbte efter at gengive disse ubeskrivelige erfaringer i billedsprog med naturelementer. Kun i den absolutte sammen-smeltning af jeg og yderverden (natur) følte han at det lykkedes, og derved får Schmidts terminologi en værdiskala svarende til digterens. Foruden »symbol« i den anførte betydning opererer Schmidt nemlig med »billede«, hvor virkelighed og ånd mødes jævnbyrdigt uden at smelte sammen, og »tegn«, hvor den ydre virkelighed blot danner gennemgangsled til en åndelig realitet og så at sige skal oversættes dertil. Et flerleddet tegn kaldes en allegori, entydig og oversættelig, mens det flerleddede symbol, myten, er mangetydig og uoversættelig. Nederst på rangstigen står metaforen, hvor én ydre realitet skal oplyse en anden; man mindes la Cours noget ubillige kritik af Johs. V. Jensens udtryk om regnen som en »sående lyd« – en metafor som la Cour forøvrigt selv har anvendt i romanen »Kramer bryder op«. Som Gelsted har vist, er det hos Jensen ikke blot et udvendigt signalement, men en mindelse om grøde og frugtbarhedskult, rummer altså et åndeligt perspektiv. Skellet mellem ydre virkelighed og sjælelig erfaring er ikke altid så lige at drage. Hvad et poetisk symbol i sidste instans er i ontologisk forstand, bliver et erkendelsesteoretisk spørgsmål ligesom overhovedet poesien væsen og digterværkets eksistens. En positivistisk litteraturopfattelse må besvare det anderledes end f. ex. en thomistisk.

Povl Schmidt har smedet specialværktøj til den foreliggende opgave, og

det giver også heuristisk udbytte i den fine påvisning af forfatterskabets faser. Selv den vanskelige distinktion mellem bevidst og ubevidst symbolik, som Bjørn Poulsen hævder for moderne poesi (i essayet »Elfenbenstårnet«), er her søgt gennemført, så vidt det overhovedet lader sig gøre. Trods la Cours tilknytning til Jungs psykologi, som dokumenteres, findes ingen indslag fra dennes kollektive mytologi; la Cours lyriske billedinventar er påfaldende stereotyp, og dets forankring i underbevidstheden må efterføles for hver ny realisation. Således bliver et naturfænomen som det katastroferamte træ benyttet som ubevidst »symbol« i digtet Vindfælden (fra Levende Vande) og som bevidst »billede« i digtet Træet (Mellem Bark og Ved); indiciet skulle være den tættere identifikation i det første tilfælde. Det er her svært at undgå vilkårlighed (Bjørnvg bedømmer nærmest de to digte omvendt), men i distinktionen selv har forf. la Cour med sig, såvel i hans teoribog, hvis det kan tillades at kalde Fragmenterne sådan, som i hans motiviske praksis, hvor der mellem de sjældne øjeblikke af åben benådelse går de mange fortvivlede anræbelser fra den udestængte. Selve forvissningen om det fundamentale åndsfællesskab mellem alle og alt (Fragmenternes credo »jeg er ikke ene, altså er jeg«) var det vel især som skilte ham fra de yngre danske modernister, hvis grund-erfaring er menneskets ensomhed i en gud- og meningsforladt verden. En påpegning heraf savnes i Schmidts afsluttende og iøvrigt højst læseværdige kapitel om modernismen, hvor la Cour kommer i selskab med for ham så væsensfremmede ånder som Benn og Eliot.

To nyttige appendices bringer et register over det la courske billedsprog og en bibliografi over hans bøger og artikler; til den sidste kan føjes den af Hejlskov Larsen fremdragne artikel i »Sind og Samfund« 1929, hvor la Cour nævner Bergsons stærke indflydelse på digtsamlingen Den tredje Dag. I betragtning af hvor beskeden rolle Bergson har spillet for dansk litteratur (modsat hvad tilfældet har været i Sverige), er tilståelsen ikke uden interesse.

Disse randnoter skal ikke tilsløre, at Povl Schmidts arbejde uden sammenligning er det betydeligste der hidtil foreligger om emnet. Det er en løfterig bog, og man kunne ønske at forf. fik lejlighed til at udnytte la Cours efterladte manuskripter, som fornylig er tilgået Det kgl. Bibliotek.

Mogens Brøndsted.

FOLKEVISELITTERATUR KORT FORTALT

Skandinavische Balladen des Mittelalters. Ausgewählt, übertragen und erläutert von Ina-Maria Greverus. Rowohlt, Hamburg 1963. (=Rowohlts Klassiker der Literatur und der Wissenschaft. Skandinavische Literatur Band 2.) 144 s.

I 150-årsmindet for brødrene Grimm fremkommer danske viser som tysk billigbog, med kort indledning til hver gruppe, udførlige noter til hver

viser, efterskrift og bibliografi, altsammen velovervejet, grundigt og beundringsværdigt skønsomt og fejlfrit. Også selve oversættelserne er meget tilfredsstillende. Trods den erklærede gæld til nordiske fagfæller har dr. Greverus gjort en virkelig fortjenstfuld indsats med den lille bog, især da de seneste tyske oversættelser af lignende art var ubehageligt tidsprægede arbejder fra 1940'erne. – I mindeskriftet *Brüder Grimm Gedenken* 1963, Marburg 1963, s. 469–88, har dr. Greverus bidraget med en indholdsrig afhandling: *Wege zu Wilhelm Grimms 'Altdänischen Heldenliedern'*, og det er vel kun et tidsspørgsmål, hvornår Grimms store værk må udsendes igen i uforkortet form. Fra samme område stammer et andet tysk festskriftbidrag: *Hinrich Siuts: Herr Oluf. Herders Übersetzung eines dänischen Liedes und deren Wirkung auf die deutsche Kunst- und Volksdichtung (Märchen, Mythos, Dichtung. Festschrift Fr. v. d. Leyen* 1963 s. 213–30), hvor de folkelige opskrifter af Herders oversættelse virkelig er et uventet bidrag til denne danske skæbnevises lokkende kulturhistorie.

Stígum fast –. Nýggi Bókhandil, Tórshavn 1963, 160 s. ill.

Der synges og danses stadigvæk på Færøerne, og denne lille bog med 15 viser støtter interessen. Den er rent populært holdt også i valget af kilder, hvorom Poul Eides lille forord oplyser, men indeholder en række berømte viser, desuden én ny og én i otteliniet salmeverssmål og dansk sprogform («Norske Løve», strandet 1707). Der er små skitser foran viserne – hvorfor anonyme? alle medvirkende kan være den fordringsløse udgave bekendt.

Ludvig M. Lindeman: Ældre og nyere Norske Fjeldmelodier. Faksimileutgave ved Øystein Gaukstad og O. M. Sandvik. Oslo 1963. 168+154+54+XXVI s. ib.

Lindemans hovedværk, over 600 instrumental- og vokalmelodier i enkel klaverudsættelse, har begrænset værdi for textforskningen, da det kun i visse tilfælde bringer mere end én strofe til viserne, men er alligevel fagets store norske klassiker ved siden af Landstads viseudgave. Det udkom i hæfter 1853–67 og 1907, og har i årtier været meget sjældent. Facsimile-udgaven er derfor meget fortjenstfuld og har forøget værdi ved O. M. Sandviks korte proveniensnoter, udarbejdede på grundlag af indgående fortrolighed med Lindemans optegnelser, hvorom Sandvik gentagne gange har skrevet. Desuden findes gode registre. Reproduktionstrykket er uegalt.

Gunnar Turesson: Värmländska kulturtraditioner. I: Den äldsta dikten och musiken. II: Säterlivets lock och arbetsånger. Tidens Förlag, Stockholm 1960–63. 256+296 s., ill. 25+29,50 sv. kr. heftet, 30+45 sv. kr. indb.

Det flotte, rigtillustrerede værk, til hvilket en del III og to LP-plader med folkesang stilles i udsigt, indeholder meget og vil meget. Mangfoldige traditioner vedrørende sæterkulturens materielle og åndelige sider er med-delt efter forf.s og andres optegnelser, og ikke mindst fængsler en mængde

melodier, med tyngdepunkt i de delvis meget arkaiske sæterråb, rettet til mennesker eller dyr. Optimisme og arbejdsglæde har båret arbejdet frem; men optimismen overdrives, når traditionernes alder og folketroens sammenhæng med oldnordisk hedenskab kommer på tale, og mange træk i fremstilling, disposition og litteraturbenyttelse røber den mindre skolede forfatter, ligesom transskriptionerne af de svære melodier ikke fyldestgør nutidens krav. Tidssvarende er derimod hans funktionelle sigte og udførlige milieuskildring. Den ukritiske holdning opvejes også delvis af forf.s inderlige fortrolighed med det skildrede, der bidrager til at gøre det store værk venligt og underholdende. – *Korrekturnote: III: Finsk odling, dikt og musik* udkom december 1964 (300 s., 39,50 eller 45 sv. kr.) og omhandler den betydelige minoritet, der nedstammer fra udvandrere fra Finland i 16.- 17. årh.

Otto Andersson: Studier i musik och folklore. Åbo 1964. XII+426 s. (Skrifter utg. av Sv. litt.sällskapet i Finland nr. 408).

Finlands svenska folkdiktning. VI: Folkdans. A 1: Instrumentalmusik: Menuetter, polskor, polonäser. Utg. av Otto Andersson. Åbo 1963. CLXIV+584 s. ill. 50 finmark. (Skrifter nr. 400). – A 3: Bröllopsmusik. Utg. av Otto Andersson. Åbo 1964. CXVI+216 s. ill. 30 finmark. (Skrifter nr. 402).

Professor Otto Andersson i Åbo fyldte 85 år 27.4.1964. Litteraturselskabet markerede dagen med et festskrift, der vil vise sig praktisk ved at samle spredte afhandlinger, delvis let reviderede. Første del behandler emner fra Finlands musikhistorie og musikliv, mens den anden og største del vedrører folkedigtning og -sang, deriblandt de sammenhørende afhandlinger om gentagelser, metrum og foredragsmåde i hele Norden og hos de finsk-ugriske folk (herunder et optryk fra DSt 1954). Titlerne anføres til orientering: Västsibirisk ringsång och nordisk sångdans. Upprepning och parallelism. Uppreppningsstrofen. Sjöngo varjagerna svenska folkvisor? Framsades eller sjöngos de isländska rimorna? Några särdrag i rimamelodierna. Bröllopsmusik på säckpipa. »Du gamla, du fria« i Finland. Adolf Iwar Arwidsson och Svenska fornsånger. Kalevalameter – fornyrdslag. Framförandet af Kalevalarunorna. Altsammen titler, der viser forfatterens frugtbare flerdobbelte betragtningsmåde af folkesangens sungne-talte-dansede kunstværker.

Otto Anderssons mangeårige medarbejder Alfild Forslin har medgivet festskriftet en bibliografi, der uden at være fuldstændig dog fylder 50 sider, et betydningsfuldt arbejde til belysning af en førerskikkelses alsidige virke.

Otto Anderssons karakter af spillevende historisk monument anskueliggøres af de to bind dansemelodier, der udkom ikke længe før og efter mærkedagen. Han har spillet og lyttet før århundredskiftet, optegnet melodier fra 1902 efter meddelere født så langt tilbage som 1815, har publiceret fra 1903, de første avisartikler ikke medregnet, og levet med i alt siden.

De 1100+380 melodier, som de to bind rummer, er selvfølgelig kun for en del optegnet af ham selv; fru Greta Dahlströms fremtrædende rolle som optegner, bearbejder og medudgiver bør kendes. Men de to indledninger på rundt 150+100 sider samler tråde, som kun den usvækkede olding kan gøre det. Den levende beskrivelse af bryllupsskikkene gør i så henseende mindre indtryk end den store sammenfatning i bind A 1 (hvis melodier iøvrigt er ordnet efter formtyper, ikke efter egn eller meddeler). Her er alle sider af den finlandssvenske spillemandsmusiks historie og sociologi skildret efter kilder og selvsyn, herunder afsnit om spillemandsslægter og dansesteder samt bidrag til dansetypernes historie i de fire pågældende landskaber med deres markante forskelle. Der henvises jævnligt, fortsættende eller korrigerende, til et langt livs oplevelser, publikationer og anskuelser.

Det endnu ufuldendte storværks emne ligger for fjernt fra DSt til at motivere en egentlig anmeldelse, men indledningerne har så stor og selvstændig folkloristisk og kulturhistorisk værdi, at de bør opsøges af mange, som ikke har brug for hvad der efter titlen må synes at være en ren melodiudgave.

Det skal sluttelig nævnes, at bind A 2 skal indeholde yngre dansemelodier, mens B er Yngvar Heikels 1938 udgivne dansebeskrivelser.

Jahrbuch für Volksliedforschung IX, Hrsg. v. Deutschen Volksliedarchiv. (=Festschrift zum 75. Geburtstag von Erich Seemann. Hrsg. v. Rolf Wilh. Brednich.) Walter de Gruyter & Co., Berlin 1964. 180 s.

Den nu afgåede leder af Deutsches Volksliedarchiv i Freiburg har formodentlig ved overrækkelsen af denne bog ikke mindst glædet sig over, at den betegner genoptagelsen af den fremragende årbog, hvis eneste efterkrigstids-bind er den forsinkede årgang VIII (anm. DSt 1955 134). Den velfortjente hyldest stammer fra fire tyskere og to amerikanere, mens fem andre lande er repræsenterede af hver en forfatter. En Seemann-bibliografi afslutter bogen. — Bengt Jonsson har gjort iagttagelser vedrørende fraseologien i svensk-tyske visetyper, og anm. har skrevet om Ahasverus i danske folkebøger og folkeviser og deres tyske kilder, et bidrag som i lettere form vil genfindes i Fund og Forskning 1965, hvortil også en afhandling af R. Edelmann. Til DgF 484 findes oplysninger ved Archer Taylor (The parallels between ballads and tales); de kan ligesom L. Vargyas' hentydninger til DgF udnyttes i DgF X:9 (Zur Verbreitung deutscher Balladen in Ungarn). Bertrand H. Bronson's Folk song in the United States, 1910-60, og Wolfgang Suppan: Die Beachtung von 'Original' und 'Singmanier' im deutschsprachigen Volkslied må derudover anses for at være de for skandinaver nærmestliggende bidrag til det tungt armerede hyldestskrift.

Hermann Strobach: Bauernklagen. Untersuchungen zum sozial-kritischen deutschen Volkslied. Akademie-Verlag, Berlin 1964. (Dt. Akad. d. Wiss. zu Berlin, Veröff. des Instituts für dt. Volkskunde Band 33.) VI+438 s. ill. DM 48.

Wolfgang Steinitz' to store bind med tyske viser »demokratischen Charakters« har banet vejen for endnu et tungt og lødigt bind i den fornemme række. En række af indhold og form meget forskellige klager over bondestandens vilkår har fået deres behandling af Hermann Strobach, der undervejs viser en overlegen beherskelse ikke blot af sit folkloristiske materiale, men også af nødvendige støttevidenskaber: dialekternes, litteraturens, typografis og erhvervslivets historie. – Først præsenteres viserne enkeltvis. Ligesom hos Steinitz indføres varianterne, efterhånden som de skal bruges. Bogen skal kunne læses. Den første monografi, over en vise fra 1632, er på 90 sider, i andre tilfælde findes kun en enkelt opskrift. Ca. 80 sider vies endelig til den sammenfattende fremstilling af problematikken: bondeklagenrens herkomst, overlevering og relation til virkeligheden. Det vises, at den klagende bonde, en type hos Hans Sachs og andre dramatikere, er et udgangspunkt for de meget forskellige visers bønder, der socialt og politisk omtydes på flere måder. – Afsnittet om variation har delvis forskningshistorisk-polemisk indhold, der røber stor skarpsindighed og teoretisk evne. Bogen er derfor ikke blot i sig selv færdig, men samtidig lovende.

Karen Stougaard Hansen: Gamle viser i folkemunde. Træsnit: Gunnar Hossy. Borgens Forlag (i kommission for Marselis Tryk). [Kbh., Århus 1964]. 80 s. 28 kr.

Bogen rummer indledning, 26 viser, noter, noder – og træsnit, der passer godt til bogens tone, som man efter humør og skøn kan kalde nyrealistisk eller nyromantisk; jeg hælder til det sidste. Baggrunden for den trods nogle trykfejl og lidt uegalt tryk nydelige publikation er Dansk Folkemindesamlings og Danmarks Radios uventede held med indsamling af et alsidigt og delvis meget værdifuldt visesangsrepertoire med kendt og ukendt stof blandet. Der er derfor et vist sammenfald mellem bogen og de ifjor anmeldte grammofonplader samt den sst. nævnte hæfterække Folkevisen i Danmark. Karakteristisk er det også, at radioprogram-rækken Folk synger (med arkivar Thorkild Knudsen som hovedmand) omdøbtes til Breve med folkeviser, fordi antallet af spontane meddelelser voxede som arbejdet skred; bredden i dette stof afspejles i denne bogs gennemæssige spændvidde.

Den blandede læserkreds, der fik bogens privattrykte førsteoplæg i hænde, eller som nu kan fornøje sig over at købe det ny oplæg, er vel tjent med den orientering i og exemplificering af det nye stof, der her gives, og udgiveren, der selv har en smuk andel i DFSs arbejde i disse år, får stiltfærdigt lempet adskillige gode og korrekte oplysninger ind i læseren, både om ældre viseanskuelser og om nyere, delvis aktuelle eksempler på hvordan folk lærte

viserne i et arbejds- eller fyraftensmilieu og indpassede dem i deres virkelighedsnære syn på mennesker og deres tilværelse. Viserne hørte i høj grad fællesskabet til, men personliggjordes ved tilegnelsen.

Noterne er også gode; de er ligesom melodierne nummererede. Er det overdreven æstetik, der har medført at visetexterne er uden numre? i så fald beklager jeg at meddele, at jeg har skæmmet mit exemplar med blyantsnumre. Men det betyder jo samtidig, at jeg venter at vende tilbage til bogen.

Erik Dal.

TO DANSKE VISESTUDIER

*Helge Toldberg: Marsk Stig-viserne. København 1963. 88 s.
(Studier fra sprog- og oldtidsforskning nr. 252).*

Den altfor tidligt bortgangne forskningsdocent, dr. phil. Helge Toldberg offentliggjorde kort før sin død et stofmættet arbejde om »Marsk Stig-viserne«. Om dette emne har man skrevet mangt og meget, siden Svend Grundtvig i 1862 besørgede kilderne trykt under nr. 145 i »Danmarks gamle Folkeviser« tilligemed en indledning, der argumenterede for oprindeligheden af den udførlige redaktion i Karen Brahes folio og i Anna Munks haandskrift, der følgelig blev betegnet som tekst A. Omvendt skønnede Julius Martensen elleve aar senere, at denne redaktion maatte være opstaaet paa grundlag af nogle af de mindre tekster, en opfattelse, der i det væsentlige holdt sig indtil de noget herostratisk berømte studier af Hans Brix 1936 og af Sofus Larsen 1937, og som forøvrigt ogsaa derefter satte spor, f. eks. i F. J. Billeskov Jansens litteraturhistorie 1944 og i Erik Dals smukke udgave af »Danske viser« 1962.

Hele det yderst vanskelige problem, der vinder særlig interesse ved de forskellige teksters forskellige politiske indstilling og deres mulige værdi som adelige opinionsyttringer, kulegraves nu paany af dr. Toldberg med en nøjagtighed og udførlighed, som ikke i enkeltheder kan refereres i et tidsskrift. Dr. Toldberg lefler ikke for nogen større læserkreds. Han holder sig lige klar af det dybsindige og af det elegante, og han forudsætter stadig medlæsning i saavel »Danmarks gamle Folkeviser« som i adskillige andre til sagen hørende værker. Til gengæld giver han det konkret forskende og belærende i sjælden ren kvalitet. Kun skade at denne rolige fremstillingsform ikke har kunnet komme til sin ret af rent typografiske aarsager. Fodnoterne, der lettede læsningen af dr. Toldbergs tidligere skrift i samme række om »Det nordiske Element i Johs. Ewalds Digtning«, er blevet til gemmenoter, endda i den særlig brutale form, hvor der ikke henvises fra note til side, og man maa læse med een haand i teksten, en anden i noterne og en tredje i det ellers nyttige tillæg af udvalgte visetekster. Forholdet er

saa meget mere grelt, som gemmenoterne er en del vigtigere for argumentationen end de nøgne kildehenvisninger, der har maattet tages op i teksten. Desværre er der vist ogsaa faglige tidsskrifter, hvor opsætningen med fodnoter efterhaanden hører til de glemte kunster, saa at medarbejderne fristes til at give afkald paa dette i flere henseender saa besparende arrangement.

Dr. Toldbergs argumentation gaar derhen, at den udførlige redaktion A er forfattet af Anders Sørensen Vedel. *Se non è vero è ben trovato!* Dr. Toldberg skriver nu i anden forbindelse (s. 52) at et daarligt rim »borger for mundtlig overlevering«. Rimene i A er ikke særlig gode og stundom aabenlyst fordærvede i begge haandskrifter (str. 1: *kerre : seede*, læs: *kære : være*; str. 49: *streng : hinde*, læs: *stind : hind*). De to haandskrifter er fra henholdsvis c. 1583 og 1591, og der bliver efter dr. Toldbergs teori ikke plads til megen mundtlig tradition af den fælles grundform, hvori disse fejl har indsneget sig, al den stund Vedel blev født i 1542. Dette udelukker paa ingen maade, at dr. Toldbergs virkelig originale tilrettelæggelse af varianterne og specielt formodningerne omkring de af Vedel publicerede tekster vil give enhver senere betragter af disse ting meget at tænke paa, og det er smukt at se, hvad dr. Toldberg rent litterært kan faa ud af Vedels ofte undervurderede virksomhed.

Vigtig er ogsaa dr. Toldbergs henføring af Danmarks gamle Folkeviser nr. 179 *Herr Mattis og stolt Ingefred* til Marsk Stig-komplekset, som allerede hævdet i Danske Studier 1959. Af enkeltheder kan fremhæves den oftere udtrykte følelse af, at strofen om Hjelm, der har faaet horn, maa bero paa et mundheld. Dette kommer tæt op mod strofens faktiske karakter af kældermand: en heraldisk vel udført hjelm *havde* horn paa de tider.

Dr. Toldberg giver i denne bog som i sine tidligere arbejder liden mulighed for anmærkning af direkte fejl. Formen »Niebelungenlied« (s. 24) er ikke rar; men den findes som bekendt allerede i Svend Grundtvigs indledning (s. 340) og maa vel efterhaanden kunne gælde som autorisation.

Aage Kabell.

Anton Aagaard: Syv berømte Folkeviser. En Approksimation til Urformen. G. E. C. Gads Forlag, København 1964. 114 s.

Saa glædeligt det er, at de uretouchede opskrifter af »Danmarks gamle Folkeviser« nu under kyndigste ledelse er ført deres fuldstændige offentliggørelse meget nær, lige saa uheldigt er det, at disse juveler af højmiddelalderlig poesi ikke er overleveret i blot nogenlunde autentisk form. Om »Restitutionen af Folkeviserne« har overlærer Anton Aagaard allerede i 1960 skrevet et fortjenstfuldt arbejde i »Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning«, dengang med særligt henblik paa visen om Germand Gladensvend, og hr. Aagaard udvikler nu sine principper videre med »en Approksimation til Urformen« af, som det hedder i hovedtitlen, »Syv berømte

Folkeviser«. Det er »Elverhøj«, »Elverskud«, »Harpens Kraft«, »Ribold og Guldborg«, »Hagbard og Signe«, »Hr. Ebbes Døtre«, som dog først i den her givne redaktion vil blive virkelig berømt, og »Ridderens Runeslag«, der saa interessant bevarer den oprindelige betydning af ordet *run(e)*, »hemmelig viden«, altsaa endnu ikke »skrifttegn«.

Opgaven er vanskelig, men tilsvarende vigtig og lokkende. Eksempelvis kan mindes om den tidligere behandlede »Germand Gladensvend«, hvor blandt mange i dobbelt forstand urimelige udgangsstrofer ogsaa følgende forekommer, i Anna Munks haandskrift: *Konningin och vor unne dronning / de foer allt offuer dett vanden: / allt fuldt ilde var dett, / dy icki hiemme var*. Som enhver kan se, vinder denne strofe afgørende, naar det forvildede *vanden* erstattes med det efter Skånske Lov samt Moth, Rahbek og Grundtvig registrerede, tilsidst vel efter norsk genopfriskede ord, der svarer til oldnordisk *bára*, »Bølge«, »Hav«. Saaledes byder ogsaa de syv nu forelagte viser paa adskillige rent filologiske problemer. »Elverskud« har: *De stødte op den Højeloftsdør, / de høje Ru de stod derfor*. Man kan vist roligt restituere rimet paa grundlag af den i ældre dansk og i svensk almindelige præposition *för*. »Ribold og Guldborg« har efter Karen Brahes folio og i det væsentlige ogsaa efter Det Større Stockholmske haandskrift: *Tihett er myn yngeste søster: / ieg förde hinder seleff vd aff chloster*. M. Barnewitz har, noget bedre, *min syge søster*, og helt godt bliver det, naar man erindrer den hos H. Weigere (som flertal) optrædende, i ældre svensk (ogsaa som ental) almindeligere form *Cløster*. Og saaledes kunde man blive ved længe. Folkeviserne er jo kun ved overleveringens ugunst blevet fortrinsvis danske. Ved en approksimation til urformen maa det nordiske perspektiv genopfriskes. Særlig interessante er maaske de operationer, hvorved teksthistoriske problemer i flere forskellige viser samtidig kan angribes. »Harpens Kraft« begynder hos Karen Brahe: *Her Wellemand och syn wene saa brud / ... / thy leggte guld-thauffell y deris bure*. Svend Grundtvig anser naturligvis *saa* for overflødigt. »Ridderens Runeslag« har efter Karen Brahe dels *Her Peedder bleste y sinn forgyllte lwd: / thett hørrdde liddenn Kierstenn hiem till synn burrd*, dels *Skaam faa her Peedder hans forgyllte lw! / den suigger saa mangen erlig brud*. Den næstsidste af de anførte strofer kræver aabenlyst, lige som restitutionens strofe 6, formen *lur*, og det er da lige saa klart, at de andre strofer kræver den ellers mest i norsk, sjældnere i svensk optrædende form *brur*.

Til restaureringsarbejdet af denne art medbringer hr. Aagaard foruden en anelig filologisk viden ogsaa en næsten vigtigere sans for stil og sammenhæng, der endogsaa (s. 107) fører til udmærket berigtigelse af Axel Olriks fortolkning af »Ridderens Runeslag« strofe 13. Overbevisende er ogsaa hr. Aagaards betragtninger (s. 24) over »Elverhøj«, Sten Bille str. 3: *Thenn enne giick mig tiill, then annden gick mig fraa, / thenn tredie huiskiitt i mit ørre*, der med fradrag af den indvendige ordavl kan reduceres til *Den ene gik mig til og fra* osv. Saaledes kan man da med temmelig sikkerhed reducere »Harpens Kraft« str. 9: *min' Svende skal hos Eder <ride*

og> gaa; »Ribold og Guldborg« efter Magdalena Barnewitz str. 10: *Mig vochte fader <, > och <mig vochte> moder: / mig vochte søster <, > och <mig vochte> broder*; vel ogsaa i den omstridte linje *Hagbor <Konning> og Sigvard Konning*, hvor man rigtignok maa videreføre indgrebet i næste strofe: *Hagbor han drømte sig en Drøm* eller lignende.

Hr. Aagaard foregøgler ingen, at hans approksimation skulde være nogen rekonstruktion, tværtimod, og han kan med god samvittighed lade væsentlige problemer omkring en egentlig rekonstruktion ligge, herunder overvejelsen af dialektpræg med særligt henblik paa sproglig apokope. Hvis man skulde anbringe en smule kritik af det lige saa kyndige som sympatiske arbejde, maatte den vel gaa ud paa, at hr. Aagaard herved faar vanskeligt ved at anvende visse filologiske kendetegn under bestemmelsen af oprindeligt og uoprindeligt. Første strofe af »Elverskud« revideres mod Karen Brahe og vistnok alle andre autoriteter derhen, at der bliver fire toppe i de kvindelige vers, og tilfældet er ikke enestaaende. Forsøget paa at destillere en tolinjet form ud af »Hr. Ebbes Døtre« strander foreløbig paa dette skær, og i flere tilfælde – »Harpens Kraft« str. 10; »Ridderens Runeslag« str. 28 – bliver aabenlyst indavlede strofer staaende trods samme manende tegn, der naturligvis ikke altid er lige let at tolke, da der maa indregnes et vist spillerum for i skriften ubetegnet apokope og til udviklingen hørende omvendte skrivemaader. Ved approksimationen af den allerede i kilderne haardt behandlede strofe 18 af »Ribold og Guldborg« (læs: *Guldborg, du lade dig sømme, / du holde min hest i tømme*) til de fire efter hr. Aagaards mening fornødne fødder med kvindelig udgang er hr. Aagaard sig bevidst (s. 63), at der – endogsaa »med Rette« – vil rejse sig et »Ramaskrig« fra folkemindeforskerne, der søges afhjulpet med en bøn om punktvis absolution. Naar restitutor og læser er helt enige om at tage forbehold, kan man jo godt for skæmts skyld indflette det gale i en ellers smukt ræsonneret fremstilling. Og mens folkemindeforskerne skriger, vil filologerne begynde at bede, og ikke forgæves, thi hr. Aagaard har dog et ufordærvet gehør, naar han apostroferer »Elverskud« str. 35 *Vil heller han ride med Rakker i Tov' / end han vil sidde med hans Brud i Stov'* for at undgaa kvindelig udgang efter de fire toppe.

Aage Kabell.

Indholdsfortegnelse

til

DANSKE STUDIER 1954-65

49.-60. bind. Femte række 1.-12. bind.

Danske Studier 1954-57 udsendtes om efteråret, 1954 desuden med et Holberg-hæfte 28.1.1954. 1958-63 udsendtes i forsommeren, 1963 dog forsinket til efter sommerferien, og 1964-65 i begyndelsen af året. Som ved slutningen af de tidligere rækker (1915, 1927, 1939, 1953) bringes her et tolvbindsregister. Det er todelt. Under *Afhandlinger* anføres også mindre bidrag, mens anmeldelser kun nævnes summarisk. *Anmeldte bøger* er alfabetiserede efter bøgernes forfatter, og der tilføjes signatur for anmelderen.

AFHANDLINGER

	Årg.	side
<i>Andersen, Harry</i> : Nogle mindedigte af Johannes V. Jensen	55	87-110
- 1955, se Mølbjerg, Hans		
- Nogle litterære kommentarer (Holger Drachmann, Sophus Clausen, Johannes V. Jensen)	56	116-25
- Om <i>sjette, otte og måtte</i>	58	111-17
- Om <i>da : daa</i>	58	117-20
- Thøger Larsens »Maaneskin«	59	122-25
- Lethal (hos Johannes V. Jensen): 59, 125-26; Johannes V. Jensens <i>lethal</i> endnu en gang	62	125-27
- Floromvunden. Et ordhistorisk bidrag	62	101-05
- Nogle allusioner i Sophus Claussens digtning	62	118-25
- Munter, glad etc. om fugl	63	55-74
- Natbred (hos Sophus Claussen)	65	106-10
<i>Andersen, Poul</i> : Om det finale r i Dansk	65	75-84
<i>Andersson, Otto</i> : Upprepningsstrofen ännu en gång (jf. 52, 123-27 og 55, 17-40)	55	5-16
<i>Arnholtz, Arthur</i> : Fremførelsens historie i Danmark	65	5-33
- Anm. 58		
<i>Bjerrum, Marie</i> : Hvorfor rejste Rask til Kaukasus og Indien?	57	80-100
<i>Boberg, Inger Margrethe</i> . 23. juli 1900-9. maj 1957 (nekrolog af Erik Dal)	57	5-8
- Anm. 57		
<i>Boesen, Ejnar</i> : Weyse-Winding-Berggreen. Et genfundet aktstykke . .	56	18-26
<i>Bom, Kaj</i> : Den smykkede okse hos Th. Kingo og H. C. Andersen . .	56	11-12
<i>Borup, Morten</i> : Peder Hjorts breve til Atterbom	56	27-54
<i>Breitenstein, Jørgen</i> : Johannes Jørgensen og italiensk kultur: 60, 32-66; <i>Mogens Kai Nørregaard</i> : Nogle Bemærkninger, og <i>J. Breitenstein</i> : Svar	65	102-06
- Dante og Christian K. F. Molbech	61	67-84
- Ingemann og Tasso	64	67-84

	årg.	side
<i>Broholm, H. C.</i> : Til Hjortens Flugt	56	111
– 1956, se Maaløe, Christopher		
<i>Brøndegaard, V. J.</i> : Gøgeurter som Afrodisiaka	56	55-101
– Sevenbom som abortivum	59	5-31
<i>Brøndsted, Mogens</i> : Christian Winthers versnoveller	57	101-25
– Anm. 58, 60, 65		
<i>Bæksted, Anders</i> : Anm. 57, 58, 60, 63		
<i>Bødker, L.</i> : Den lange løgn	54	109-26
– Anm. 55, 56, 58, 60, 61, 62, 64		
<i>Dal, Erik</i> : Danmarks gamle Folkeviser. En plan for udgavens afslutning	55	63-76
– Ejnar Thomsen. 14. juni 1897-15. marts 1956	56	5-10
– Wimmers runeværk	56	143
– Inger Margrethe Boberg. 23. juli 1900-9. Maj 1957	57	5-8
– Léon Pineau fylder 100	61	105-06
– Svenskt Visarkiv og dets sidste publikationer	61	122-24
– Folkeviselitteratur 1962	63	83-93
– Anm. 1954-65.		
<i>Dencker, Nils, og Iørn Piø</i> : Sankt Bentes gilde	60	5-18
<i>Diderichsen, Paul</i> : Udtalen af dansk rigssprog (jf. <i>Poul Andersen</i> , 65)	57	41-79
– Bemærkninger til nogle nye hypoteser om overleveringen af Brorsons salmer	63	5-25
<i>Djupedal, Reidar</i> : Eit brev frå Rasmus Rask om dansk rettskriving	56	107-10
<i>Drachmann, A. G.</i> : Folkevisen om Germand Gladensvend: 62, 5-16 (rettelse på omslaget til 63); <i>Mogens Jensen</i> : Folkevisen om Germand Gladensvend	63	75-82
<i>Fellows Jensen, Gillian</i> : Anm. 65		
<i>Frandsen, Ernst</i> : Middelalderlig Lyrik	54	75-108
<i>Frederiksen, Emil</i> : Holberg-Problemer	54	5-16
<i>Friis, Finn</i> : Gottfried Keller og hans danske oversættere	65	55-74
<i>Galster, Kjeld</i> : Johannes Ewald – Frederik Moltke – Christian Molbech	59	85-90
<i>Gregersen, H. V.</i> : En fabel-oversættelse af Niels Heldvad: 64, 24-31; <i>Bengt Holbek</i> : Asinus vulgi	64	32-53
<i>Hammerich, L. L.</i> : Gudmund Schütte, 17. januar 1879-12. juli 1958	59	107-14
<i>Henningsen, Gustav</i> : Jomfru Bartholins Visebog	61	40-44
– Vedel og Syv og bogtrykkerne	59	53-84
– Anm. 65		
<i>Hansen, Aage</i> : Om studiet af Holbergs sprog	54	49-59
– Verden er viljedru (jf. 51, 121)	57	128-32
– 1958, se Johansen, Holger		
– Anm. 57, 58		
<i>Hjort, Peder</i> : Breve til Atterbom, se Borup, Morten		
<i>Hjorth, Poul Lindegård</i> : Om »norske« rim hos Holberg	55	115-18
<i>Holbek, Bengt</i> : 1964, se Gregersen, H. V.		
<i>Holtved, Erik</i> : Anm. 57		
<i>Jansen, F. J. Billeskov</i> : Nye Studier over Holberg ved Arbejdsbordet	54	27-35
– Hollandske emblemer og norske valbirkkander	56	13-17
– 1956, se Maaløe, Christopher		

	årg.	side
<i>Jensen, Mogens</i> : 1963, se Drachmann, A. G.		
<i>Johansen, Holger</i> : Om den traditionelle Brug af Ordet »Subjekt«: 57, 9–40; <i>Aage Hansen</i> : Om brugen af ordet »subjekt«	58	120–21
<i>Johansen, Holger Friis</i> : Et nyt stykke af den gammeldanske Birgitta-oversættelse	59	48–52
<i>Jørgensen, Aage</i> : Studier i Tom Kristensens roman »Hærværk« ..	62	48–68
– Studier i H. C. Andersens roman »O. T.«	63	26–54
– Nogle polemiske elementer i Oehlenschlägers lystspil	63	108–11
– Folkevisesproget	64	5–23
– Hans Egede Schacks »Sandhed med Modification«	64	123–27
– Anm. 62, 63		
<i>Kabell, Aage</i> : Anm. 61, 65		
<i>Kehler, Jon</i> : Holberg og det danske Publikum	54	36–48
<i>Knudsen, Thorkild</i> : Anm. 61		
<i>Koefoed, H. A.</i> : Er det finale r en vokal i rigsdansk? (jf. <i>Poul Andersen</i> , 65)	64	85–112
<i>Kragelund, A.</i> : Til Morten Børups Majvise	65	85
<i>Krarup, Kristian</i> : »Guldhornene« i eksamensskolerne	54	174–75
– C. Hauchs græske digt »Sløret«	54	175–77
<i>Krarup, Per</i> : Anm. 59		
<i>Krogh, Karen</i> : Scenesproget i det 19. århundrede	65	34–54
<i>Krogh, Torben</i> : En stor Holbergskuespiller [J. L. Phister]	54	60–74
<i>Larsen, Steffen Hejlskov</i> : Gustaf Munch-Petersen og den danske lyrik i fyrrerne	60	67–80
– Ole Sarvigs »Jeghuset«	61	85–104
– Schade og billedet	62	69–84
<i>Lassen, J. Nimb</i> : Kære Moder, hvorfor sover du?	57	132–34
<i>Leifer, Leif</i> : Tysk og dansk i Jammersmindet	61	112–19
<i>Lind, Th.</i> : Om Nis Petersens »Café Det røde Hjerter«	62	127–29
<i>Lindberger, Örjan</i> : Anteckningar om symbolik och tendens i några historiska visor från 1500-talets början	55	41–62
<i>Lisse, Chr.</i> : Anm. 64		
<i>Matthiessen, C. C.</i> : Et oldengelsk Middel mod Mavepine	59	32–47
– En dansk-norsk og en oldengelsk Tandpineformel	60	91–93
– holl viþ hýrogi	60	93
<i>Meleck, M. Schiøler</i> : Gentagelsesstrofen i dansk folkevisedigting (jf. 52, 123–27 og 55, 5–16)	55	17–40
<i>Mølbjerg, Hans</i> : Paa Memphis Station: 54, 179–82; <i>Harry Andersen</i> : Paa Memphis Station	55	120–23
<i>Møller, Hans</i> : Komik og humor i Holbergs komedier	54	17–26
<i>Møller, Kr. Langdal</i> : Et kritisk Tidspunkt i Fru Heibergs Liv	56	112–16
<i>Maaløe, Christopher</i> : Lisbed Pomeranz-Kones ældste datters tandpine. Slang eller klassisk allusion? 55, 119 (jfr. 51, 116–17). <i>F. J. Billeskov Jansen</i> : Om Tandpine hos Holberg og hos Martial: 56, 105–06; <i>H. C. Broholm</i> : Om Tandpine	56	106
<i>Nedergaard-Hansen, Leif</i> : Nogle små betragtninger over Holbergs Epistler	55	77–86
<i>Nielsen, Carl Lindberg</i> : Tidligt kendskab til Holberg	62	115
<i>Nielsen, Frederik</i> : Om Paludan-Müllers dramatiske digt »Venus« ..	58	46–61

	Arg.	side
Nielsen, Hans Nic.: »En Idealist« og Herodes	54	154-64
Nordstrand, Ove K.: Med Rasmus Rask på Ceylon	59	91-106
Nyholm, Asger: D. G. Monrad i litteraturen	58	62-96
Nørregaard, Mogens Kai, se Breitenstein, Jørgen.		
Odenius, Oloph: Den döda modern som daggas av ormar	61	5-16
Ottosen, Jørgen: Udtrykket 'gøre ordgran(t)' i de ældste dansk-sprogede diplomer	62	85-100
- Nogle Brix-konjekture til Ambrosius Stub	62	106-15
Pedersen, Louis: Anselmus og Licentiaten	58	121-24
Pedersen, Svend Eegholm: Norvagismer hos Holberg?	60	19-31
Piø, Iørn: En moderne skillingsvise	58	107-11
- 1960, se Dencker, Nils.		
- og A. Hjorth Rasmussen: Et viseregister og en vise	64	113-15
- Anm. 59, 60.		
Rasmussen, A. Hjorth: 1964, se Iørn Piø.		
Rischel, Jørgen: Anm. 62.		
Roos, Carl: Anm. 58.		
Salberger, Evert: Till Århus-stenen 6	61	107-12
Schmidt, August F.: Hvem var »Isbjørnen?« 54, 182-83, med rettelse	55	135
- Fange Ræven	54	183-84
- Til Dateringen af Stens »Vandrebog«	55	113-15
- Aarestrup-Noter	55	120
- Bemærkninger til Aakjærs »Efterladte Erindringer« og Tilføjelser til »Mit Regnebræt«	56	125-28
Schwarzenberger, Gerhart: Den ældre H. C. Andersen og »det nye«	62	17-47
Schütte, Gudmund: Gottonsk Stednavnekronologis klassisk avhjemlede Udgangspunkter	54	165-70
- Girard-Sigibert-Chilperik-Sigurd 1-2	54	170-72
- Sproglige og kulturelle Startpunkter	54	172-74
- Revolution i Nibelungforskningen	55	111-13
- Gottonske Urstednavnes lakoniske Præg	56	102-05
- En navneforklædende episk Nøglesaga	57	126-27
- Sproglige Avlejringer langs Teutoners og Kimbrers Vandringsrute	59	115-16
- 17. januar 1879-12. juli 1958 (nekrolog af L. L. Hammerich) ..	59	107-14
Skadhauge, Povl: En tekstrettelse fra St. St. Blicher selv	62	115-16
- St. St. Blicher og »The Vicar of Wakefield«	62	116-17
Skov, Sigvard: To rimbreve af Emil Aarestrup	54	177-79
Skårup, Povl: Anledningen til Rasmus Rasks Forelæsning over Sprogets Filosofi	60	103-06
Spang-Hanssen, E.: Nogle Holbergiana I-XII	64	113-23
- Nye Holbergiana XIII-XXIII	65	85-96
Spang-Hanssen, Henning: Aksel Noesgaards ordstatistiske pionerarbejde	60	81-90
Søndergaard, Bent: Claus Fastings Hermione	65	96-102
Sønderholm, Erik: Mikkel Hansen Jernskægs rokkebreve	63	104-07
- Nogle notater om Thomas Kingo	64	54-66
Sørensen, John Kousgård: Om stath : stæth (rettelse klæbet på omslaget)	63	97
Taylor, Archer: »Svend i Rosengård« og »Edward«	58	105-07

	arg.	side
<i>Thomsen, Ejnar</i> : Et og andet om Evangelisk-christelig Psalmebog..	61	45-66
- 14. juni 1897-15. marts 1956 (nekrolog af Erik Dal)	56	5-10
<i>Thaarup-Andersen, Lis</i> : »Fiskefangstfablen» i den skriftlige literatur og folkelitteraturen	54	127-42
<i>Toldberg, Helge</i> : Den danske rimkrønike og folkeviserne	58	5-45
- Lidt om Hr. Michaels og Per Ræff Lilles kilder	61	17-39
- Til dansk middelalderlitteratur 1-3	63	97-103
- Anm. 59, 62, 63, 65.		
<i>Topsøe-Jensen, H.</i> : Anm. 54.		
<i>Wamberg, Niels Birger</i> : Religion og kogleri [Johs. V. Jensen]	54	143-53
<i>Vargyas, Lajos</i> : Vest og øst i balladen om Kvindemorderen	63	94-96
<i>Wassmann, C.</i> : Dobbelttydninger og »tilpasningsnavne»	58	97-104
<i>Wellejus, Gerd</i> : De stærke verbers omlydte præsensformer i de sjællandske love	59	117-22
<i>Winding, August F.</i> : Forerindring 1842, se Boesen, Ejnar		

ANMELDTE BØGER

Anmeldersignaturer: AA Arthur Arnholtz, IB Inger Margrethe Boberg, MB Mogens Brøndsted, AB Anders Bæksted, LB Laurits Bødker, ED Erik Dal, PD Paul Diderichsen, AaH Aage Hansen, GH Gustav Henningsen, EH Erik Holtved, GFJ Gillian Fellows Jensen, AaJ Aage Jørgensen, AaK Aage Kabell, TK Thorkild Knudsen, PK Per Krarup, CL Christian Lisse, IP Iørn Piø, JR Jørgen Rischel, CR Carl Roos, HT Helge Toldberg, HTJ Helge Topsøe-Jensen.

<i>Andersson, Otto</i> : Studier i musik och folklöre	ED	65	128-29
Bibliografi over dansk folkekultur 1955-56	ED	59	133-35
<i>Biezais, Haralds</i> : Die Hauptgöttinnen der alten Letten	IB	57	140-41
<i>Boberg, Inger M.</i> : Dansk folketradition	HT	63	114-16
<i>Borup, Morten</i> : Christian Molbech	ED	54	191-94
<i>Brewster, Paul G.</i> : »The Two Sisters»	LB	55	123-24
<i>Bronson, Bertrand Harris</i> : The traditional tunes of the Child ballads, I: 60, 112-114; II	ED	63	85-86
<i>Brøndsted, Mogens</i> : Digtning og skæbne	PK	59	154-56
<i>Brøndum-Nielsen, Johs.</i> : Dækning	ED	54	187-90
<i>Bæksted, Anders</i> : Besættelsen i Tisted 1696-98, I-II	AaK	61	124-26
<i>Bødker, L.</i> : Indian animal tales	ED	58	129-30
- m. fl., Skæmtsomme eventyr	ED	58	129-30
<i>Child, F. J.</i> : The English and Scottish Popular Ballads ..	ED	56	142-43
<i>Christiansen, Reidar Th.</i> : Studies in Irish and Scandinavian Folktales	LB	61	126-28
<i>Clausen, Karl</i> : Dansk folkesang gennem 150 år	ED	59	146-49
- Folkelig Brorson-sang	ED	62	133-34
<i>Dal, Erik</i> : Nordisk folkeviseforskning siden 1800	IB	57	146-47
Danmarks gamle Folkeviser X, 1	HT	59	135-42
Dansk folkemusik. Grammofonplader	ED	64	127-29
Danske folkesagn, ved Laurits Bødker	ED	59	133-35
<i>Dégh, Linda</i> : Märchen, Erzähler und Erzählgemeinschaft. LB	64	136-38	

		årg.	side
<i>Dencker, Nils</i> : Sveriges Sånglekar	TK	61	128-30
Den medeltida balladen. Grammofonplader og bog	ED	63	87-89
Deutsche Volkslieder. Grammofonplader	ED	63	87-89
Deutsche Volkslieder mit ihren Melodien III, 2: 55, 131-133; IV, 1: 58, 130-33; IV, 2	ED	60	111-12
<i>Dorson, Richard M.</i> : American folklore	LB	60	115-17
<i>Dumreicher, Carl og Ellen Olsen Madsen</i> : Danmark, dejligst Vang og Vænge	ED	57	148-49
<i>Eis, Gerhard</i> : Altdeutsche Zaubersprüche	GH	65	115-17
<i>Engelbredsatter, Dorothe</i> : Samlede Skrifter	ED	57	149-50
Fabula. Zeitschrift für Erzählforschung I	ED	58	125-26
Finlands svenska folkdiktning VII, 4: Folketro om naturen: ED 55, 134-35; VIII: Lekar och spel: CL 64, 131-35; VI A. 1 og A. 3: Folkdans	ED	65	128-29
Folkeminder, 1.-4. hæfte	ED	59	133-35
Folkeviser I-II, ved Knut Liestøl og Moltke Moe	ED	60	109-10
Four-and-forty, udg. af Alexander Gray	ED	55	129-30
<i>Gad, Tue</i> : Legenden i dansk middelalder	HT	62	129-32
<i>Galster, Kjeld</i> : Da H. C. Andersen tog Jylland i besiddelse	ED	58	143-44
Gudstjenestekollekterne	ED	54	190-91
<i>Hansen, H. P.</i> : Syner og varsler	AB	58	133-34
<i>Heusler, Andreas</i> : Deutsche Versgeschichte I-III	AA	58	134-35
<i>Hildeman, Karl-Ivar</i> : Medeltid på vers	HT	59	142-45
Historical ballads of Denmark, transl. by Alexander Gray. ED 59 145	ED	59	145
<i>Hodler, Werner</i> : Grundzüge einer germanischen Artikellehre AaH 57 142-44	AaH	57	142-44
Humaniora ... honoring Archer Taylor	ED	61	130-31
Íslensk fornkvæði. Íslandske folkeviser, udg. af Jón Helgason	ED	63	84-85
Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes I-IV	ED	56	139-40
Jahrbuch für Volksliedforschung VIII: 55, 134; IX	ED	65	129
<i>Jensen, Johan Fjord</i> : Den ny kritik	AaJ	63	116-23
<i>Karker, Allan</i> : Synonymordbogen	AaH	58	135-40
<i>Kempinen, Iivar</i> : The Ballad of Lady Isabel and the False Knight	LB	55	125-29
- Lunastettava neito	ED	59	151-52
<i>Kunze, Erich</i> : Jacob Grimm und Finnland	CR	58	140-41
Kvæðabók séra Gissurar Sveinssonar	ED	61	119-22
<i>Künzig, Johannes</i> : Ehe sie verklagen	ED	59	151
<i>Levinson, Niels</i> : Folkeeventyr fra Vendsyssel	ED	59	133-35
<i>Lindeman, L. M.</i> : Ældre og nyere Norske Fjeldmelodier ..	ED	65	127
<i>Lynge, Hans</i> : Inegpait eller fornemme mennesker, som Melville Bugtens eskimoer kalder sig selv	EH	57	141-42
<i>Lönnroth, Lars</i> : Litteraturforskningens dilemma	AaJ	62	139-41
<i>Madsen, Ellen Olsen</i> : se Dumreicher, Carl.			
<i>Marquardt, Hertha</i> : Bibliographie der Runeninschriften nach Fundorten I	AB	63	111-12
Mellem klassiske Filologer, udg af Morten Borup	MB	58	141-43
Mesteren fra Møre, udg. af Kr. Valkner	ED	59	153-54
<i>Moltke, Erik</i> : Fra Jon Skonvig til Erik Moltke	AB	60	93-103

	arg.	side
Norsk folkemusikk. Grammofonplader	ED	64 129-30
Norske folkeviser, ved Reidar Th. Christiansen	ED	60 110
Nygard, Holger Olof: The ballad of Heer Halewyn	ED	60 106-09
Om visor och låtar	ED	61 123-24
Paulsen, H. Hejselbjerg: Sønderjysk Psalmesang 1717-1740	PD	63 5-25
Piø, Iørn: Skillingsviserne om Christiansborg slots brand 1884	ED	59 146
Politisk rimdans	ED	61 124
Ranke, Kurt: Schleswig-holsteinische Volksmärchen I-II ..	LB	58 126-29
Salmen, Walter: Das Erbe des ostdeutschen Volksliedes	ED	57 144-46
Schmidt, Povl: Paul la Cour	MB	65 123-26
Schneider, Hermann: Germanische Heldensage II	AB	63 112-13
- Kleinere Schriften	ED	63 114
Schneidewind, Gisela: Herr und Knecht	LB	62 141-42
Selma Nielsens viser, udg. af Nils Schiørring	ED	57 150-52
Skandinaviske Balladen des Mittelalters, udg. af I. M. Greverus	ED	65 126-27
Smith, A. H.: The place-names of Yorkshire	GFJ	65 111-15
Steinitz, Wolfgang: Deutsche Volkslieder demokratischen Charakters aus sechs Jahrhunderten, I: 56, 140-42, II ..	ED	63 89-91
Stev, ved Olav Bø	ED	59 150-51
Stígum fast -	ED	65 127
Stockmann, Doris: Der Volkslied in der Altmark	ED	63 91-93
Stougaard Hansen, Karen: Gamle viser i folkemunde	ED	65 130-31
Strobach, Hermann: Bauernklagen	ED	65 130
Studies in Folklore in honor of Stith Thompson	ED	58 124-25
Swahn, Jan-Öyvind: The Tale of Cupid and Psyche	LB	56 128-37
Svenska medeltidsballader, ved Bengt R. Jonsson	ED	63 88-89
Säve, P. A.: Gotländska visor	ED	56 138-39
Sørensen, Villy: Digtere og dæmoner	MB	60 118-19
Taube, Sven Bertil: Skillingtryck. Grammofonplader	ED	63 89
Taylor, Archer: The Shanghai Gesture	ED	59 152-53
Thaning, Kaj: Menneske først -	HT	65 117-23
Toldberg, Helge: Marsk Stig-viserne	AaK	65 131-32
Turesson, Gunnar: Värmländska kulturtraditioner I-II	ED	65 127-28
Wahlgren, Erik: The Kensington Stone	IP	59 127-33
Weber-Kellermann, Ingeborg: Ludolf Parisius und seine alt- märkischen Volkslieder	ED	63 91
Wellek, René: Hovedstrømninger i det tyvende århundredes kritik	AaJ	63 116-23
Wilgus, D. K.: Anglo-American folksong scholarship since 1898	ED	61 131-32
Winther, Christian: Hjortens Flugt, udg. af Oluf Friis	HTJ	54 185-87
Volkskunde, hrsg. von Gerhard Lutz	IP	60 114-15
Vries, Jan de: Altgermanische Religionsgeschichte	AB	57 134-40
Aagaard, Anton: Restitutionen af Folkeviserne	HT	62 132-33
- Syv berømte Folkeviser	AaK	65 132-34
Aarestrup, Emil: Breve til Christian Petersen	MB	58 141-43
Aasen, Ivar: Brev og Dagbøger	JR	62 134-39